

TELEGRAFUL ROMÂNULUI

Telegrafulu este 'de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gal'a prin scrisori francate, adreseate catre expeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nr. 77. ANULU XIV.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 29 Sept. (11 Oct.) 1866.

Inseratele se platesch pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litera mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. st pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Evenimente politice.

S a b i u in 28 Septembrie.

Starea de asediu, ce fu publicata in unele parti ale Austriei in tempulu resbelului, — s'a redicatu in 3 Octobree.

Inca de multu se sunase ca dlu de Beust, fostulu ministru presiedinte in Sasoni'a, sa fia chiamatu in ministeriulu austriacu de esterne. In tempulu din urma scirea acést'a se repetiesce cu mai multu sunetu cá dintâiu si se afirma din mai multe parti ca in privinti'a acést'a s'aru fi facutu cu amintitulu barbatu negociári formale. In cele din urma se dice acum, ca dlu de Beust nu va primi portfoliulu de ministru de esterne; pentruca Prussi'a aru privi mesur'a acést'a de o provocatiune, altii dicu, ca nu póte fi ministru pentru ca este protestantu. Zkft. adauge la aceste sciri ca in desiertu a cautatu in diuarele nemtiesci dupa unu motivu scosu din firea statului si popóreloru nóstre austriace.

O alta scire care mai circula este demissionarea ministrului actualu de esterne cont. Menndorf. In privinti'a acést'a afirma unele foi ca denumirea contelui Goluchowski de locutiitoru in Galiti'a aru fi unu motivu, carele in adeveru aru trage dupa sine retragerea contelui Menndorf din ministeriu. Se dice mai departe ca acestu conte, cunoscendu fórté bine referintiele galitiane, aru fi fostu contrariu denumirei contelui Goluchowski, din cauza ca prevedea (Menndorf), ca Russi'a va luá denumirea acést'a dreptu de o demonstratiune in contra-i, si diuare rusesci in adeveru au si inceputu (dupa cum amu mai amintitu) a dá denumirei lui Goluchowski explicatiuni nefavoritóre regimului austriacu.

Unu altu evenimentu de interesu politicu este vorb'a cea multa ce se face despre o siedintia consistoriala a Russiniloru (Ruteniloru) gr. cat. din Galiti'a, cáror'a li se atribue din o parte a pressei austriace russofilismu, adeca iubire de russi séu inclinare cátra russismu.

La cele din nrulu trecutu despre conferintiele deputáiloru (senat. imp.) adaugemu pentru astadata numai atát'a, ca Presse cea vechia spune cu mare multamire despre o asemenea conferintia si in Prag'a, sub presidiulu lui Herbst si speréza ca aceea va consu-ná intru tóte cu cea din Vien'a, va sa dica pentru centralismu. Aici atragemu atentiunea cetitoriloru asupr'a articulului, ce-lu scótemu din Presse intitulatu „Napoleonu si Austri'a“, carele oglindezá destulu, si cu deosebire in pasagiele din urma, intentiunea politiciloru de lánge Presse. Articululu nu are lipsa de comentariu, cáci se comentéza elu pre sine prin chiaritatea lui.

Dieta unguresca iéra da materia de vorbitu si de scrisu. „Pest. Cor.“ scrie ca in cercurile politice din Pest'a se vorbea tare despre nóu'a convocare a dietei unguresci. Scirea acést'a se dicea acolo capata óre-care consistintia prin sosirea presiedintelui casei deputáiloru, Carolu de Szentiványi. Scriitoriulu la „Pest. Cor.“ afirma a fi auditu din gur'a mentiunatului presiedinte, ca densulu a venitu la Pest'a, pentruca la intemplare sa se emita decretulu in privinti'a conchiamárei dietei, sa fia numai decátu la locul seu spre a puté corespunde detorintieloru sele de presiedinte. — „Pesti Napló“ proiectéza unu modu, in urm'a cáru s'aru putea crutiá tempulu niscároru desbateri indelungate asupr'a elaboratului de cincisprediece, si adeca sa se denumésca mai inainte de deschiderea dietei ministeriulu, carele sa primésca elaboratulu neschimbatu si sa-lu propuna numai decátu dietei spre primire, facendu-o acést'a (primirea) estiune de votu de incredere. Odata primitu elaboratulu, ministeriulu sa formuleze aplicarea si corolariulu principiiloru generali in elaboratu, apoi in tipulu acést'a sa-lu propuna dietei cá proiectu alu regimului spre pertractare.

Din Praga se telegrafá, ca patróle prussiane aru fi trecutu in apropiarea dela Bodenbach marginea austriaca pâna in satele cele mai de aprópe si aru fi intrebatu de trupele sassoneze. Sa amintimu aici, ca Prussi'a au inceputu a amenintiá Austriei, inculpandu pre césta din urma, ca ocrotesce elemente ostile Prussiei si ca prin acést'a vatema pacea incheiata la Prag'a.

Trupele nóstre din regatulu venetianu au primitu ordini sa parasésca numitulu regatu, dupa ce s'a subscrisu pacea. De alta

parte sa scrie ca venetianii pregatescu o petitiune acoperite cu vre-o 20,000 subscieri, prin carea róga pre regimulu italianu, cá indata dupa subscierea pácei si dupa esirea trupeloru austriace sa intre trupele italiene acolo.

Din Franci'a se spune ca de Moustier a sositu mai odata cu Benedetti in Parisu. Lumea astépta acum sciri interesante despre activitatea noului ministru.

Din Florenti'a se spune ca s'a datu 101 salve de tunuri in diu'a candu s'a subscrisu pacea. — In Palermo este linisce. In diu'a subscierii pácei au fostu infrumsetieta cetatea cu flamuri.

Din Candi'a sosescu in tempulu din urma sciri cari descriu evenimentele cá favoritorie pentru Candioti. Aceste sciri se paru a avé óresi-care temeiu, cáci o depesia din

Constantinopole dela 6 Oct. n. spune ca insurectiunea in Candi'a e in crestere. Totu din acea depesia se vede ca insurectiunea din insula Candi'a afla resunetu in Greci'a si in provinciile turcesci: Tessali'a si Epiru.

Din caus'a acést'a majoritatea ministeriului turcescu este pentru rumperea relatiuniloru diplomatice cu Greci'a, care ajuta insurectiunea cu bani si cu simpathia data pre fatia prin demonstratiuni (iluminatiuni la scirea despre victori'a Candiótoru la Canea).

Din Romani'a aflámu totu dupa diuare nemtiesci ca negociáriile cu Pórt'a in privinti'a recunóscerei Domnitoriului inca nu suntu terminate. Se dice ca Románi ceru recunóscere neconditiunata. Grecii din Brail'a si Galati sa fia tramisu 100 mii fiorini in ajutoriulu fratiloru loru din Candi'a.

Regimentulu banatianu român Nr. 13 dela infanteria de margine.

Din candu in candu amu amintitu si noi, insa fórté putínu dupa cele ce amu aflatu prin diuare despre acestu regimentu si adeca din tempulu dela plecarea lui cátra câmpulu de batalia. Astadi suntemu asiá de norocosii a avé unele acte cari voru romané pentru totudeun'a o placuta aducere aminte pentru regimentulu respectivu, pentru fia-care român si pentru fia-care patriotu bunu. Actele acestea testéza odata ca regimentulu român in resbelulu trecutu s'a purtatu incátu a fácutu onóre numelui seu si natiunei din a cárei sinu este de alta parte testéza, ca purtarea cea brava este recunoscuta si recunoscintei acesteia s'a datu espressione. Eata actele, eata cum s'a recunoscutu si ce espressione se da recunoscintei pentru bravur'a mentiunatului inclitu regimentu:

Copia

Corpulu c. r. alu 3-lea de armata
Nr. 596 Cătra

Comand'a Regimentului dela infanteri'a de margine Nr. 13.

la

Villach

Klagenfurt 27 Septembrie

In aclusu tramitu Comandei Regimentului suplinirea cea pentru Regimentu, precátu onorifica pre atátu si magulitorie, a In. Sele imp. a dlui L. d. MC Archiducele Ernst pentru a se luá spre sciintia.

Comandantele interim. de Corpu

Wezlar m/p LdMC

Nr. 212.

Vediutu. Comand'a c. r. de brigada.

Villach in 27 Septembrie 1866.

Widenman m/p Colonelu.

C. R. LdMC. Archiducele Ernst

Cătra

c. r. Regimentu banatianu-román de margine nr. 13.

La pré inaltulu ordinu Regimentulu pléca acasa.

Cá uniculo, dara demnulu representante alu militariloru de margine (Grenzer), Regimentulu acést'a stete sub Comand'a mea la arma'a de nordu.

Fui martoru tinutei lui celei esemplari in tolu restempulu, cátu au fostu in cuprinsulu corpului a 3 de armata.

Pasindu acest'a de sub Comand'a mea, me simtiu obligatu in numele Servitiului pre inaltu, pentru disciplin'a documentata si inca in impregiurari grele, pentru perseveranti'a la mesuri de multe ori ingreunate, pentru bravur'a inaintea inamicului, ai esprime deplin'a mea recunoscintia si multiamit'a.

Resistinti'a cea curagiósa si venjósa a Regimentului la Sado-v'a in díu'a cea grea dela Königgrätz, esemplarea sea retragere spre Lip'a, perseveranti'a statornica aci in câmpulu liberu, in foculu tunurilor inamicului mai numerosu, precum si tinut'a cea incheiata si ordinea la retragerea cea grea, dupa batalia, voru fi pen-tru totu deun'a momente pline de onóre in istori'a Regimentului.

Sum convinsu ca acest'a si de aci incolo, in ori ce impregiurari, va pastrá spiritulu celu vechiu alu armatei austriace, ca elu va tiné computu de esperintiele campaniei trecute si va propasi amesuratu recerintieloru tempului, iera la chiamarea preinal-tului nostru Domnu alu ostiriloru sum convinsu, ca elu va puté sa caute liniscitu si siguru in fati'a eventualitatiloru fítóre.

Ernst m/p. LdMC.

Scolasticu.

M ü n c h e n 21 Sept. (3 Oct.) Regele Bavariei au sanc-tiunatu o ordinatiune privitoare la educarea invatiatoriloru pentru scóele elementarie in regatulu bavaresu, elaborata in ministeriulu de interne pentru afacerile bisericesci si scolare.

Liniamentele principali, dupa „Baier. Ztg.“ suntu urmatóarele:

1. In fia-care cercu se institue in locuri mai insemnate, du-pa trebuintia, unu numeru anumitu de scóle preparandiale cu trei cur-suri anuale, cá institute publice de instructiune, despártite dupa confessiuni si sustinute cu personalulu si realitatile de lipsa din fondurile publice.

2. Aceste sa se provéda cu unu invatiatoriu superioru luatú din cerculu invatiatoriloru celoru mai desteri si mai cu multa es-periintia si sa se provéda cu personalulu recerutu la conlucrare; personalulu acestui'a si invetiatoriuulu superioru sa li se avizeze lefi din fondurile centrale. Invetiatorii sup. nu au drepturi prag-matice, li se face insa asigurarea, ca la tempulu candu voru de-veni in stare de a nu mai puté servi, voru fi tratati cá cei in-stituiti pragmatice, déca au servitu cu credintia si zelu.

3. Instructiunea in religiune sa se strapuna unui preotu din locu alesu spre acést'a in contielegere cu autoritatea bisericéscá respectiva mai inalta, cáru preotu sa i se dea o remuneratiune amesurata; acestui'a sa i se concéda si supravighierea vietiei re-ligióse a eleviloru.

4. Inspectiunea cea mai de aprópe preste scóele preparandi-ale in cetáti, unde suntu comissiuni scolare sa se strapuna refe-rintelui scolasticu alu cetátiei, respect. comissariulu localu, in alte locuri inspectorelui districtualu.

5. Elevii scóeloru preparandiale sa nu fia internati, ci sa se asiedie la familii oneste si de omenia atátu cu costulu cáta si cu locuinti'a.

6. Pentru cultur'a speciala remanu seminariile de invetiatori de pâna acum cu cursu de doi ani despártite dupa confessiuni. Internatulu de regula se sutine, inlesnindu totusi pentru unele casuri anumite esceptiunale si folosirea esternatului.

7. Ocuparea loculu de inspectoru sa nu fia restrinsa cá póna acum la statutu preotiescu, din contra loculu de prefectu sa-lu ocupe de regula unu preotu, si in specie acolo unde inspectorulu este lumanu.

8. Cea mai de aprópe inspectiune preste seminarii sa se pórté amesuratu formatiunei de cátra aministratiunea respectiva cercuala.

9. Instructiunea in scóele de preparandia si seminarii de invetiatori sa fia intocmite astfelu, incátu elevii oficiulu invetia-torescu sa ajunga la o sciintia si cunoscintia firma a objecteloru recunoscute de lipsa pentru chiamarea loru fítóre, facendu-se dis-punatori perfecti de materialulu castigatu prin invetiatura.

10. Educatiunea eleviloru sa se conduca in amendóue feliu-riile de institute in spiritu religiosu-crestinu, lángha care sa se mai adauge bunetate parintiéscá impreunata cu seriozitate receruta.

Mai suntu trei puncte din ordinaciunea de mai susu si adeca alu 11 despre referinti'a autoritatiloru superióre bisericesci fatia cu institutele in cestiune, cari se normeza dupa unele legi aflatóre de-ja in constitutiunea tieriei si alte ordinaciuni si mesuri din partea re-gimulu bavaresu. In punctulu

12. se dice ca elevii dupa esirea loru din seminarii, pentru cá sa-si castige o desteritate practica sa se deprinda in o scóla pre-lángha unu invetiatoriu harnicu in restempu de unu anu; pre lángha acésta, deosebita privintia este de a se luá asupr'a cultivárii mai departe a aspirantiloru la oficiulu invetiatorescu in restempulu pâna la esamenulu ce au a-lu depune in loculu resiedintiei cercu-lui aministrativu, la patru ani dupa esirea din seminaru, purtan-du-se totu odata de grigia, cá conducerea acestoru (esamene candi-datiunale) sa fia concrediuta invetiatoriloru celoru mai harnici.

Celu din urma punctu si adeca alu 13-lea renduiesce ca e-

levii cei seraci si lipsiti de mijlóce sa capete ajutorie din fondu-rile publice.

Napoleonu si Austri'a.

Ide'a cea mare politica, carea au vrutu sa o dea imperatulu Napoleonu puteriloru prin organulu ministrului seu Lavalette spre considerare, nu este destulu de lamurita de organele franceze, chiaru nici de cele oficióse. Unele au intielesu asiá de reu cer-culariulu cunoscutu, incátu au aflatu o contradicere batatóre la ochi intre partea cea pacifica a manifestului si intre partea carea de-semná necesitatea de a perfectiuná organizatiunea armatei.

Manifestatiunea imperatésca purcede din unu punctu asiá de inaltu si prevedietoriu preste seculi inainte, incátu cei cari nu se potú radica la acestu orizonte nu-si potú esplicá usioru din ea nici ide'a uniunei tuturoru stateloru románe din Europ'a, precum nici inaintarea unitátiei italiene si tinut'a Franciei fatia cu absór-berea Germaniei de média-nópte de cátra Prussi'a, nici politic'a francésca in principatele dunarene si a celoru-lalte dependintie ale Portiei. Si totusi, tóte se potú deriva din ideile depuse in cercu-lariu, chiaru si espeditiunea cea de atátea ori atacata, facuta in Messicu.

Avemu interesu indoitu a privi de aprópe cestiunea, pentru ca ide'a napoleonica despre situatiunea lumii nu e numai pentru politic'a din afara a Austriei de insemnate, ci chiaru si cu pri-vintia la desvoltarea processului internu alu imperiulu.

Simburele cerculariulu lui Lavalette se cuprinde in urmató-rele: Russi'a si Americ'a de nordu suntu staturi nisuitoare de a-si mari neintreruptu puterea si de a si-o estinde, si „cari inainte de espirarea secululu de fatia fia-care va numerá cáte o suta milióne lo-cuitori. Ele potú pré lesne cá in contielegere sa tintésca intr'acolo, cá sa devina domnitórele betranei Europe, carea „in tiermuritele ei tinuturi numai incetu póte sa se desvólte.“ „Este dara in interesulu bine pre-cumpanitu alu natiuniloru Europei, cá pe viitoriu sa nu mai fia darabu-rita in atatea state mici“, cároru sa le lipsésca si puterea materiala si comuniunea spirituala, ci sa se intogmésca in masse mai mari, mai compacte si mai duratóre. Pacea si siguritatea européna va fi mai tare garantata, déca statele ei voru fi arondate in unu modu mai egalú (dupa natiunalitati) si déca se voru constitui in intielesulu acest'a. Pre popóre le impinge „o putere providentiala“ spre a se uní in state mai mari cu delaturarea celoru mici, pentru cá sa puna stavila amenintiárei din partea Russei si Americi. De-ja Napoleonu I. au prevediutu prevalenti'a rusésca si americana (elu se temea ca Europ'a va deveni séu republicana séu cosacé-sca) si au luatú mesuri in contra. Nepotulu seu díce, ca proble-m'a Franciei este de a restatori pacea si conlucrarea comuna intro puterile capace de resistintia, si cari dupa mesur'a puterei lorú atractive prin adaugeri se potú inca intári prin altele mici si mai slabe, si de a favori intárirea lorú interna prin inaintarea princi-piulu autoritatiei si alu progressului. Conlucrarea cea periculósa a pasiuniloru revolutionarie trebuie escomunicata, din contra mis-carea democratica ce se manifestéza in tóte pártile Europei sa se conduca cu intielepciune (ad. constitutiunalminte).

Din sirulu acest'a de idei, carele merge intr'acolo, ca Euro-p'a de tempuriu sa se puna in stare de aperare contra periculu-lui ce amenintia din Russi'a si Americ'a, resulta fára de nici o sila urmatórea „invetiatura“ dupla, cá puterile europene sa nu se slabésca prin lupte intre sine, candu se afla in fati'a inamiculu comunu, ci in afara sa se arondeze, in launtru sa se consolide-si prelángha acést'a intru un'a sa-si perfectiuneze organizatiunile militare. Déca Franci'a indeplinesce acésta detorintia, intr'acést'a nu jace, dupa cum o spune si cerculariulu, nici decum o „ame-nintiare“ pentru nimenea, ci ea esprima numai energie'a vointia a natiunei francesci, „de a-si apará teritoriulu, si de a-si pastrá rangulu neatacatu, atátu de desvoltarea puterei asiaticé cátu si americane.

Ca acést'a au fostu ide'a care l'a induplecatu pre imperatulu Napoleonu la resboiulu din Crimea si la incercarea de a intemeiá imperiulu messicanu, spre a pune stavila desvóltárei stateloru unite in Americ'a de nordu, nu mai póte fi nici o indoieála. Cabinetulu rusescu au priceputu fórté bine, ca admonitiunile lui Napoleonu facute stateloru europene suntú indreptate contr'a politicei sele (a Russei) si acést'a cu deosebire, déca este adevératu, ca principele Gorciakof in urm'a cerculariulu au tramisu spre predare o nota la Parisu, in care protestéza: ca din partea Russei aru fi amenintiata pacea Europei si in carea, alianti'a cu Americ'a se desémna numai de „particularia“. Cátu pretiu potú sa aiba asemenea proteste si desavuári diplomatice este prea cunoscutu. Prin acést'a nu pati-mesce intru nimicu desvóltarea naturala a situatiunei politice faptice.

Prin acést'a sa chiarifica aceea ce va Napoleonu cu politic'a natiunalitiloru. Ea este pentru elu mijloculu spre o mai buna in-tárirea a stateloru in launtru; numai pentruca presupune ca statele de o populatiune omogena suntú mai capace de a resiste isbituri-loru ce se potú asteptá, propune elu arondarea dupa natiunalitati. Cu Austri'a face insa o esceptiune. Pentruca pâna candu elu,

dupa principiulu nationalitatiloru, aru trebui sa recomande disolvrea Austriei, recunósce in esistinti'a ei unu ce salutaru pentru scopulu generalu alu intregi Europe; elu recunósce ca diferitele si micile popore la resaritul de média di alu Europei, singuratice nu aru pute resiste puterei russesi si ca ele trebuie cuprinse laolalta spre a forma unu intregu si in tipulu acest'a a deveni si ele unu scutu in contr'a crizei amenintatoare a republicanismului si cosacismului. Elu (Napoleonu) si esprima in cerculariu multiamirea sea, ca Austri'a au scapatu de grigile „italiene si germane“, ce-risipea puterile si ca sta acum in resaritul Europei „ca o putere concentrata de 35 milióne.“

Dupa parerea lui Napoleonu, Austri'a, prin perderea Venetiei si prin esirea sea din Germani'a, este mai tare, in sa numai, de ca puterea de 35 milióne ce i-a mai ramas va fi tare concentrata. Déca in tote cealalte casuri, in cari se afla nationalitati diferite in unulu si acelasi statu si totu odata marginasie cu fratii loru de unu sange, principiulu nationalitatiloru au fostu mai tare decâtu legatur'a statului, asiá incatu cestu din urma fu disolutu spre a uni pre cei de o nationalitate omogena (precum s'a intemplatu cu cederea Lombardo-Venetiei, a Nizzei si Savoiei, ce vorbescu limb'a franceza si cum are sa se intemple cu Schleswigulu de média nópte): Napoleonu este de alta parte convinsu de necesitatea, ca in Austri'a trebuie ca e destulu de tare legatur'a statului, ca sa póta predomni principiulu nationalitatiloru, ba dupa putintia de a sterge nationalitatile singuratice si a le face sa se contopésca tote in unu intregu. Napoleonu, convinsu de necesitatea unui muru tare scutitoriu contr'a Russei propasinde, va vedé fara indoie la cu ochi bunu, unele tieri dela dunare, cari aru pute pré usioru deveni préd'a rusésca, strapunendu-se dela Turci'a cea debila Austriei celei mai puterice, déca césta din urma prin acest'a se mai intaresce séu celu putinu nu va fi tiermurita in puterea ei atractiva. Cu tote aceste sub acea singura conditiune, déca Austri'a va sci sa concentreze pré tote nationalitatile aceste la o unitate de statu, carea sa eschida ori ce cértla de nationalitati si va remané neatinsa de slabiciunile escate din acestea.

Politic'a lui Napoleonu, resumata, suferé numai urmatoarea consecuintia, ca elu in privinti'a politice interne austriace trebuie sa fia unu centralistu strictu. Lui, fia-care pasu alu regimului nostru cátra recunóscrea „individualitatiloru istorice politice“ din Austri'a, fia-care pasu cátra intarirea autonomiei nationalitatiloru singuratice, trebuie sa i se para ca o inaintare a puterei si inclinárii centrifugale, ca o lucrare spre slabirea si in fine risipirea imperiului. Dupa parerea lui déca Austri'a vrea sa fia tare si capace de resistintia, apoi tota scantei'a de inclinatiune centri petala trebuie cu cea mai mare grigia nutrita, ori ce nisuintia cátra centrulu imperiului din tote puterile inaintata; din contra trebuie fára de crutiare calcate si exterminate tote inclinatiunile separatistice.

Pentru astadi ne lasamu de a espune mai de aprópe, cum va judeca Napoleonu asupr'a sistemului de guvernú ce domnesce acum in Austri'a, nu putemu in sa retacé, ca póte nici elu nu aru fi barbarulu acel'a, carele sa fia in stare de a esecutá unu sistemú tiapánu in Austri'a, pentrucá disolvrea si contopirea atátoru pretensiuni ale nationalitatiloru nu se póte cugetá, decâtu in aerulu liberu alu unei legislatiuni liberale si alu unei administratiuni si mai liberale.

Protestulu Bulgariloru de a fi solidari cu Grecii.

Press'a elena se misca cu energia in favórea rescólei din Orientu. Pe de o parte face apelu la toti patriotii eleni a veni in ajutoriulu confratiloru loru ca sa-i póta scapá de jugulu ottomanu. Iara pe de alt'a ca sa dea mai multa importantia acestoru rescóle, sa silesce in totu chipulu a intitula acestu faptu ca o miscare generale a crestiniloru din Oriente. In adevéru press'a elena, sustinendu acésta cestiune, implinesce un'a din cele mai mari datorie ce are, si sub drapelulu independintiei aru urmá sa se stringa toti crestinii din Oriente ca sa se lupte toti in unire spre a scapá odata de sclavi'a musulmana.

Dara sa vedemu mai intáin elementele crestine ce compunu imperiulu Otomanu, suntu intielese intre densele pentru o asemenea resculare, séu nu? Interesele loru suntu identice in acésta cauza, séu ca diferá? Cum si déca acésta resculare asigura independinti'a tutoru natiuniloru in parte, séu ca scopulu este numai de a se goní jugulu Otomanu si a se inlocuí cu altulu, care pentru cealalte natiuni aru fi mai teribile decâtu celu Otomanu. Ací este cestiunea: de a se sci si apoi pre urma sa ne putemu forma convictiunea ca sa credemu pressei elene ca rescóla este generale a tutoru crestiniloru din Oriente. Press'a elena tace despre tote acestea, nu ne spune nimic'a; cere numai ajutoriulu tuturoru popóreloru crestine si rescularéa celoru din Oriente. Noi spnemu ca atá'a nu este destulu, si ca unii ce cunóschemu aspiratiunile elementului slavu din Oriente, putemu afirmá cu multa seriositate, ca intre popórele crestine din Oriente nu esista nici o prealabile intielegere in ceea ce privesce acésta resculare, si prin urmare

miscarea actuale nu este generale, ci partiale numai a Greciloru incuragiata de politic'a fanariota si sustinuta de sántulu (scaunu patriarchale) din Constantinopole.

Bulgarii mai cu deosebire, elementulu celu mai compactu si puternicu din imperiulu Otomanu nu participa nici decum in acésta cauza, proba pentru acésta este ca aspiratiunile acestoru a nu suntu altele decâtu acelea de a pute scapá odata de jugulu sántului scaunu patriarchale, care, prin autoritatea sea sacra si prerogativele ce si-a insusitu ca capu alu bisericeii ortodoxe din Oriente, a esercitatu atátea abusuri asupr'a Bulgariloru incatu acestu poporu se cutremura mai multu de despotie'a tirania religioasa decâtu de aceea a guvernului musulmanu.

Pentru aceea poporulu bulgaru a cerutu dela sublim'a Pórtá separatiunea bisericeii loru dn aceea a Greciloru, séu mai bine dreptulu de a avé clerulu loru neatárnatu de sántulu scaunu patriarchale din Constantinopole, cestiune care pána astadi este nerolvata si pendente la inaltulu divanu alu Sultanului.

Deci sa fia bine stabilitu ca interesulu Bulgariloru nu este unulu si acel'a cu alu Greciloru. Grecii aspira la independinti'a si anebsarea loru cu Greci'a libera, spre a pute compune din nou imperiulu Bizantinu in locul celui actuale musulmanu, ca sa predomine in urma mai cu inlesnire asupr'a celoru-lalte popore din care se compune astadi imperiulu musulmanu.

Asiá dara, pe cáta vreme între Greci si Bulgari nu esista nici simpatia, nici vre-o prealabile intielegere despre acésta resculare, si pre cátu, din spiritulu programei emise de capii insurectiunei grece, nu se vedu tendintie si despre independinti'a poporului bulgaru, ba din contra dupa cum amu aretatu, ca in locul despotismului musulmanu, Bulgarii sa tréca sub acel'a alu Greciloru, este mai multu decâtu evidente ca Bulgarii si toti ceialalti Slavi n'au interesu in acésta resculare. Si asiá fiindu, reu press'a elena dice ca rescularéa Greciloru este rescularéa crestiniloru din Oriente.

Noi, in numele natiunei bulgare si alu intereselorú tuturoru Slaviloru din imperiulu otomanu, protestámu contr'a acestei expresiuni data publicitatiei de press'a elena; si totu deodata consiliámu pre fratii nostri Bulgari, sa padiésca neutralitatea in acésta resculare, nefiindu interesulu loru ací.

Cestiunea Orientelii este cestiunea Europei, prin urmare nu se póte transiá fára concursulu tutoru puteriloru din Europ'a. Si acestea dupa principiulu admisu a padi si respectá drepturile nationali alu tutoru natiuniloru; nationalitatea, drepturile si traditiunile bulgare voru fi considerate ca si tote cealalte fára esceptiune. Asiá dara interesulu Bulgariloru nu este altu decâtu acel'a de a fi linisciti in impregiurárele de fatia, a continuá supunerea loru cátra Sublim'a Pórtá, si a solicitá cu energia pe turenu legale, resoluarea cestiuniloru eclesiastice, spre a-si forma clerulu seu independinte de ingerenti'a sántului Scaunu patriarchale, si alu variatiuniloru tociteloru tendinte politice fanariotie, care in tote ocasiunile s'au esplotatu moralmente si materialmente in modulu celu mai barbaru, tindindu a le desfiintiá si chiaru nationalitatea.

Clerulu conserva nationalitatea; fára densulu ori ce natiune este perduta. Interesulu Sublimei Pórti, privindulu din tote punctele de vedere, nu este acel'a de a tine pe Bulgari sub abusurile clerului greco. Pórt'a este obligata a acordá drepturile Bulgariloru de a avé clerulu loru, atátu pentru ca sa nu fia sub obladuirea s'a Bulgarii victimele abusuriloru, cátu si pentru acel'a de a nu lasá autoritatea eclesiastica numai in mánile unui Patriarchu, care pré lesne póte in ori ce ocasiune sa faca multu reu intereselorú sele si chiaru obstacule guvenárii sele. In acésta cestiune ne putemu duce si mai departe, adeca putemu pune in vederea Inaltei Pórti si propriulu seu ingagementu manifestatu cu multa solemnitate prin Haty-humaiumulú promulgatu in 1856, prin care asigura tutoru natiuniloru crestine din Oriente drepturile politice si religiose; si asiá fiindu, cestiunea Bulgariloru este resolvata chiaru in puterea acestui actu politicu. Nu remáne dara altu de facutu decâtu, Sublim'a Pórtá sa puna in esecutiune puterea Haty-humaiumulú. Cu cátu Bulgarii, dupa chiaru protocoalele conferintieloru tinute la Vien'a cu ocasiunea resbelului din 1854 si a tratatului din Parisu, suntu obligati a fi supusi guvernárii Sultanului in rendu cu cealalte, totu atá'a si Sublim'a Pórtá nu póte calcá acestu ingagementu si sa tina in suspensiune cestiunea religioasa a Bulgariloru.

O amanare mai multu, Sublim'a Pórtá aru lasá sa se véda din parte-i ca comite o calcare de dreptu, o calcare de tractate; si se póte presupune o intervenire din parte-i in afacerile religiose ale acestei natiuni crestine, si cu alte cuvinte aru dá unu dreptu incontestabile puteriloru garanti de a luá initiativa singure. Ce felu! va ingadui ore sublim'a Pórtá, ca numaipentru o favóre ce acórdá s. Scaunu patriarchale sa véda pe celu mai compactu elementu crestinu din imperiulu seu constrinsu de a se radica cu asemeni reclamári? Noi credemu ca nu, credemu si mai multu ca Sublim'a Pórtá in fati'a impregiuráriloru de astadi, avendu in vedere liniscit'a conditiei si ilimitat'a supunere a poporului bulgaru; considerandu pe de o parte drepturile lorú acordate prin Haty-Humaium si tractate, eara pe de alt'a considerandu cátu de fatali

sunt tendințele politice și prerogativele s. Scaunu, pentru Sobilim'a Pôrta și națiunea bulgară, va transia această cestiune de urgență.

Adausu

la cele pudliaate în nr.ii 71—74 sub rubric'a: „Ortograf'a Româna.“

Ortograf'a intréga dupa principiile aretate, și dupa care devine putinciôsa și compunerea unui abecedariu, aru fi:

1. Sonulu a cirilu se da la începutu și în mediu cu a, la fine cu 'a, á.
2. Sonulu b, se da dupa derivarea lui cu à, è și în fine déca b e neaccentuatu cu a, accentuatu cu à.
3. Sonulu l. c. se usitéza numai în puținé cuvinte dupa sonulu r, d. e. ripa, ridu etc.; în cealalte se da cu à, séu è, dupa care urméza totdeun'a unu n séu m cu séu fára aelta consonanta.
4. S. i cirilu se da cu i.
5. S. i cirilu se da cu i ci în fine cu i fára semnu.
6. S. o c. se da cu o
7. S. o c. se da cu u
8. S. ș c. se da în mediu cu ũ.
9. Dift. impr. ea se da cu é în mediu; în urma se scrie numai în infinitivulu conjug. II.
10. Dift. impr. oa se da cu ó.
11. S. b se da cu b.
12. S. k se da cu c înainte de a, o, u, à, è, și înainte de consunante; înainte de e și i cu ch.
13. S. d. c. se da cu d.
14. S. z c. a) dedusu din d se da cu di (i déca vine în fine nu se însémna.)
b) z primitivu în puținé cuvinte cu z.
15. S. f. c. se da cu f.
16. S. r. c. cu acele condițiuni cá si c sa da cu g.
17. X c. cu h în puținé cuvinte cu ch.
18. K. c. sa da cu j.
19. S. A. c. sa da cu l.
20. S. m. c. sa da cu m.
21. S. n. c. sa da cu n.
22. S. n. c. sa da cu p.
23. S. p c. sa da cu r.
24. S. C. c. sa da cu s.
25. S. m. c. sa da cu si (i în fine nu se însémna).
26. S. T. c. sa da cu t.
27. S. g. c. sa da cu ti (i în fine nu se însémna.)
28. S. b. c. sa da cu v.
29. S. c. c. sa da cu c (ci).
30. S. u. c. sa da cu g (gi).

N. I. Miheltianu,

Directoru la scól'a rom. gr. or. în Resnari.

Sabiiu 29 Sept. Astadi parascesce cetatea noastră bataliunea a 3-a a Regimentului de margine serbo-banaticu nr. 14 care garnisoná aci de asta primavéra.

Purtarea cea de lauda a acestei trupe preste totu, de candu petrece în mijloculu nostru, ne impune a dá espressiune simtiemintelor ce le avemu cátra dens'a. Deci fiané iertatu a dice cu această ocasiune la toti de cari ne despartim și între cari amu avutu pre consangeni nostri (români), pre coreligionarii nostri (români și serbi) și compatriotii nostri (adeca toti),— unu adio! rugandu-i a-si aduce aminte de petrecerea la olalta.

Sabiiu 28 Sept. Eri a sositu din Regimentulu de infant. Hartmann nr. 9 un'a bataliune care va sa garnisoneze aci

Varietâti.

Prelegerile la tôte facultâtile universitâtiei de Vienn'a se voru începe estu tempu din caus'a cholerei numai în 15 Octobr iara déca epidemia pâna la acelu tempu totu nu aru încetá, atunci cursulu scolasticu se va amaná pâna în 1 Noemvre, care terminu se fipsá și pentru începerea prelectiunilor în institutulu „teresianu.“

Siedintia secreta tinu consistoriulu gr. cat. din Liov, a cárei pertratári abiá câte-va dile mai tardiu esira la lumina, adeca: numitul consistosiu otari și emise totodata și circularie tuturor dieceselor, ca de acum înainte tôte documentele bisericesci precum atestate de botezu s. a. sa le concipieze în limb'a rusésca („w russkojazycej“) și nu mai multu în limb'a latina séu în alta limba. „Deb.“

Despre telegrafia. În nr. ultimu amintirâmu ca în tôte limbile din Austri'a prin urmare și în cea romana se póte telegrafá; acum avemu la mana câte-va splicatiuni în caus'a acést'a: Acea ordinatiune intra în valóre în 10 l. c.; escriptura are sa fia numai cu litere latine eara limb'a ori și care. Atari depesie se potu dá precum la telegrafe interne asiá și la cele internatiunale, se recere in sa cá sa se numésca limb'a în care sa

telegraféza precum, „romanesce, magiariesce“ etc. Acestu cuventu se va pune în fruntea adresei, și nu se va numerá în testulu depesiei.

Insurectiunea generala în Epiru. Botzaris, în capulu a 6000, a luat Prever'a. Garnison'a Vonitiei a trecut fruntari'a. Revolutiune generala. Se dice ca și Arta s'aru fi luat cu asaltu de Noti Botiaris.

Subs. Cumanis.

Pe lângá acést'a a mai primitu și Dlu Stamos din Galati, un'a depesia identica, cu adaugire ca rovlutiunea a isbucitu și 'n Agrafa (Tesalia). „Rom.“

Statisticu. Prussia va avé acum, dupa anesârile tieriloru, o poporatiune de 23,810,743.

Unu metingu fórte însemnatu, mai numerosu și mai importantu de cátu celu dela Birmingham, s'a tinutu lângá Manchester. Se evaluesce la 200,000 numerulu lucratorilor și burgesiloru mici alergati din tôte localitâtile vecine spre a votá resolutiunile legei reformiste; protestare contr'a mantinerii partidei tari la putere, resolutiuni de a propagá miscarea în favóreá votului universal, cu scrutinu secretu, multamiri tutoru amiciloru reformei în sinulu Parlamentului, Gladstone, Stuart, Mill, și mai alesu Bright care este invitat a luá în mâna caus'a poporului în tempulu luptelor din viitórea sesiune.

La espusetiunea universale din Paris pentru 1867 se va arengiá unu balu pentru 50,000 persóne.— Comitétulu filiale a otaritu a publicá cumca s'a pusu premiu de 100,000 franci din partea regim. fr. pentru celu ce va escelá mai pre susu de toti, tia în ori care ramu de arta folositoare omenimei. Afara de acestu premiu mai suntu și altele pâna la 700,000 franci.

40,000 de puscii prussiane se dice ca a procuratu principele Carolu din Prussia pentru Romani'a. Tóta armat'a romanésca se va organizá dupa sistem'a prussiana. Uniformele inca se simplifica.

Ventu secetosu. Dela Ploiesci se scriea de pre la 30 Sept. n. ca acolo de vre-o diece dile sufla unu ventu pustiu și secetosu, care usca și ruinéza totu. Pamentulu e crepatu de uscaciune, pomii inca suntu uscati de totu; vitele umbla cá nebune pe campiile arse de seceta. Fómetea cu tôte grozavile ei se va aretá aci în iérn'a viitóre!

(Culesu de struguri.) Dela Misilu (în Romani'a) se spune ca culesulu s'a început de multu de temere cá sa nu se usce strugurii de seceta. Strugurii suntu multime și asiá de dulci încátu nici ómenii cei mai betrani nu-si aducu aminte sa mai fia fostu vre odata asiá.

Esundári. Pe candu noi avemu secet'a cea mai mare, cetimu în diuarie ea în Franci'a esundările de apa facu pagube însemnate. Cetatea Nantes se scriea în dilele trecute ca în parte este inundata. În Departementulu Basses-Pyrénés au stricatu ap'a 73 de poduri. —

Karakasow, carele vrú a ucide pre Imperatulu Russiei fu judecatu la mórte. Esecutarea se întemplá în 15 Septembre.

Nr. 27—2

Concursu.

La scól'a populara gr. res. din Comun'a Sebesiulu de susu, în scaunulu Sabiiului se cere unu Invatietoriu cu salariu anuale de 80 fl. v. a. quartiru gratuitu, și lemne de incalditu, de ajunsu Pentru acestu postu vacantu se deschide concursu pâna la 20 Octomvre a. c. st. v.

Dreptu aceea, ori-care dorece a concurá pentru postulu susu numitu are a tramite la Scaunulu Proropescu alu tractului Sadiiului alu II-lea pre lângá petitiune timbrata cu 50 xr. v. a.

a) Atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu celu puțin patru clase normale, și cursulu pedagogicu în Institutulu Archidiecesanu din Sabiiu, și, ca este bine deprinsu în tipiculu, și cântările bisericesci.

b) Atestatu de botezu, și de purtarea morala.

Acestea spre urmarea mai departe sa se astérna, pâna la terminulu susu disu la laudatulu Scaunu Protopresbiteralu.

Sebesiulu de susu 17 Sept. 1866.

Efori'a scólei populare din Sebesiulu de susu.

Nr. 28—2

EDICTU.

Stan'a lui Radu Pitariu din Comun'a Resinariu, în Scaunulu Sabiiului, care de unu tempu mai îndelungatu, primindu la sine, actia leginitului seu barbatu Bucuru Savoiiu totu de acolo, în procesulu lor matrimonialu, la subscrisulu foru protopopescu, pornitu, spre respundere, au prebejitu în lume, ducandu cu sine, și actele procesuale, prin acést'a se citédia, ca, dela datulu mai din josu, în terminu de unu anu, și o dí, cu atât'a mai tare, sa se infatiosiedie înaintea forului protopopescu subscrisu, cu cátu, ca la din contra, se va decide divortiuulu barbatului seu, la întielesulu SS. canóne ale bisericiei nóstre dreptu martorisitóre resaritene, și în absentia densei.

Scaunulu protopopescu gr. res. alu tractului Sabiiului alu II-le. Sabiiu 16 Septemvre 1866 st. v.

Ioann Pannovicu Protopopu.